

MULOHAZALAR

Nargis Boymurodova

Buxoro davlat Pedagogika instituti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi,

1-bosqich magistranti

Mavzu : Mulohazalar

Maqsad: O'quvchilarga mulohaza haqida tushuncha berish. Yolg'on va rost mulohazalarni bir-biridan ajratishni o'rgatish. To'g'ri mulohaza yuritishni o'rgatish.

Ta'limiy: O'quvchilarga mulohazalar haqida bilim berish. **TK1** matematik matn ma'nosini qayta so'zlab bera olish, matematik qoidalarni yoddan ifodali ayta olish. **TK2** axborotlarni statistik ma'lumotlarning ko'rinishlarning bir turidan (ustunli, chiziqli va doiraviy diagrammalar, jadvallar, chizmalar) boshqa ko'rinishga o'tkaza olish; to'g'ri yoki noto'g'ri bo'lgan darak gaplar mulohaza deb yuritilishini uqtirish. To'g'ri mulohaza yuritishda ko'nikma hosil qilish.

Tarbiyaviy: O'quvchilarni mehnatsevarlik, ishchanlik, tirishqoqlik sifatlarini tarbiyalash. Hayvonlarga yaxshi munosabatda bo'lish hissini uyg'otish. **TK3** ijtimoiy hayotdagi vaziyatlarga nisbatan o'zining ijobiy estetik-emotsional munosabatini shakllantira olish; o'qishga va yangi bilimlarni egallashga qiziqтира olish. **TK4** atrofdagilar bilan o'zaro muloqot chog'ida odob-axloq qoidalariga rioya qila olish va guruhda ishlay olish;

Rivojlantiruvchi: O'quvchilarni og'zaki va yozma hisoblash malakalarini o'stirish. **FK2** o'rganilgan matematik tushunchalar, faktlar va algoritmlarni o'quv vaziyatlarda qo'llay oladi va yangi bilimlar hosil qila oladi;

Dars turi: Yangi tushuncha berish.

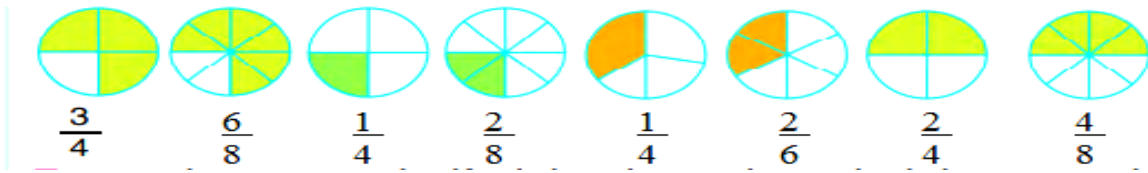
Metodi: Savol-javob, Rost-yolg'onni ajrat, Mulohaza testi, kim chaqqon, sirli matematika, quyonga yordam.

Jihozi: Mavzuga oid ko'rgazma, tarqatmalar, test savollari. Kompyuter, prezentatsiya (slyaydlar).

Darsning borishi:

T/R	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	4 daqiqa

6	Uyga vazifa	3 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism.

- a) salomlashish, davomatni aniqlash, tozalikni tekshirish;
- b) ma'naviyat daqiqasi;
- d) ingliz tili daqiqasi 64 - sixty – four, 65 - sixty – five.
- e) guruhlarga bo'lish
 "Xorazmiylar"
 "Beruniylar"
 "Farg'oniylar"

I. O'tgan mavzuni so'rash va mustahkamlash. O'tgan mavzuni mustahkamlashda xalqaro baholash dasturlaridan biri TIMSS haqida ma'lumot beriladi. TIMSS -- xalqaro matematika va tabiiy fanlarni o'qitish istiqbollari dasturi bo'lib, bu tadqiqot 4-8- sinf o'quvchilari orasida matematika va tabiiy fanlar bo'yicha ta'limning sifati, darajasi, fanga bo'lgan munosabati, qiziqishini aniqlaydi. 4-8- sinf o'quvchilari matematika va tabiiy fanlardan baholashda test topshiriqlarning nazariyasidan foydalaniladi. Ushbu nazariya cheklangan miqdorda 60-70 tadan topshiriqlarni o'z ichiga olib, har bir davlatdan ishtirok etgan o'quvchining, o'qituvchining va ta'lim muassasasining ko'rsatkichlarini (so'rovnoma asosan) aniqlab beradi. 4-sinfda ham TIMSS topshiriqlariga o'xshash masalalar berilgan:

Masala. Jek nonning 1/2 qismini, Anna esa 1/4 qismini yedi. Ikkalasi ham nonning qaysi qismini yeyishdi? Bu masalani tushuntirish davomida buni uyga berilgan ulushlarga bog'lab tushuntirish o'quvchining mavzuni chuqurroq o'zlashtirishiga zamin yaratadi.

Baholash:Uy vazifasining bajarilishi, mustaqil misollar bajarishiga qarab rag‘batlantirish.

To‘g‘ri yoki noto‘g‘ri ekanligi haqida aytish mumkin bo‘lgan darak gaplar MULOHAZALAR deb ataladi.

So‘roq gaplar va shaxsni munosabati bildirilgan gaplar (qizil gul eng chiroylidir) mulohaza bo‘la olmaydi.

III. Yangi mavzu bayoni:

1-misol

1) Tulkichaning mulohazasi to‘g‘rimi ? 25 sonida 2ta birlik va 5ta o‘nlik bor. Bu yolg‘on mulohaza, chunki 25 sonida 2ta o‘nlik 5 ta birlik bor.

2) Quyidagi mulohazalar to‘g‘rimi yoki noto‘g‘rimi: Mulohazali test:

1. Toshkent - O‘zbekistonning poytaxti. R
2. Fevral 30 kundan iborat. Y
3. 11- eng kichik ikki xonali son. Y
4. 1 eng kichik son emas. Y
5. 5 soni 3 sonidan katta. R
6. $5 \cdot 8 = 40$ ekani noto‘g‘ri. Y
7. $9 + 6 = 15$ ekani noto‘g‘ri. Y

2. Mulohazalarni o‘qing. Ulardan qaysilari to‘g‘ri va qaysilari noto‘g‘ri? Quyonchaga yordam beraylik? O‘yini orqali rost va yolg‘on mulohazalar aniqlanib tekshiriladi.

3. Matematikada to‘g‘ri mulohaza rost (R) va noto‘g‘ri mulohaza yolg‘on (Y) deb ataladi. Bunday yoziladi: $(214 > 83) = R$ va bunday o‘qiladi: „214 > 83“mulohaza

– rost“(56 – 48 = 18) = Y va bunday o‘qiladi: „56 – 48 ayirma 18 ga teng“ mulohaza – yolg‘on“.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash

4. Berilgan mulohazalardan rost va yolg‘on mulohazalarni tanlab oling va o‘qing.

- a) 1 h = 60 min; R
 b) 1h= 100 min; Y
 d) k harfi - unli; Y
 e) qo‘y - baliq; Y
 f) $657 + 203 = 650 + 203$. Y

V. O‘quvchilarni rag‘batlantirish va baholash.

O‘quvchilarning darsdagi ishtiroki va topqirligi, faolligi, topshiriqlarni bajarish darajasi, fikrini to‘g‘ri va ravon ifodalay olishi, i o‘qituvchi tomonidan baholab boriladi. Dars yakunida umumiy ballar e‘lon qilinadi va faol, bilimdon o‘quvchilar rag‘batlantiriladi. Al-Xorazmiy avlodi, Beruniy avlodi , Farg‘oniy avlodlari aniqlanib taqdirlanadi.

VI Uyga vazifa.

5. Masalalarni yeching va yechilishlarini taqqoslang:

1) Tikuvchi birinchi kun 10 ta, ikkinchi kun 8 ta sochiq tikdi. Hamma sochiqlar uchun 36 m gazlama sarflandi. Tikuvchi har kuni necha metr dan gazlama sarflagan?

Yechish : 1) $10+8=18$ 2) $36:18=2$ 3) $10*2=20$ 4) $8*2=16$ Javob: Tikuvchi har kuni 20 m va 16 m gazlama sarflagan.

2) Tikuvchi 2 kunda 18 ta sochiq tikdi. U birinchi kun 20 m, ikkinchi kun esa 16 m gazlama sarfladi. Tikuvchi birinchi kun nechta sochiq tikkan? Ikkinchi kun-chi?

Yechish: 1) $20+16=36$ 2) $36:18=2$ 3) $20:2=10$ 4) $16:2=8$ Javob: 1-kun 10ta va 2-kun 8 ta sochiq tikkan.

